

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 36 • ŠTEV. 6
FEBRUAR 1935

Ivan Albreht

O oslu, Toncu in novi računici

Pri krstu so mu izbrali za patrona svetega Antona, doma pa so mu ime skrajšali in ga klicali za Tonca. Mali je naglo rasel in je bil zdrav in čvrst, še prečvrst, so rekli mati. Nikoli ni miroval in vse je pretaknil in prekucnil, da so bili venomer križi z njim. Zgodaj je skobacal in jel hoditi in kar kmalu je bil goden za pastirja in za šolo, pa je dopoldne gonil živino na pašo, popoldne pa jo je s platneno torbo na hrbtu mahal v šolo.

Na paši je bil zadovoljen. Plezal je kakor veverica in se je naglo naučil tudi drugih pastirskih spretnosti. Kamen je znal zagnati po vodi tako, da je po trikrat, po štirikrat odskočil iznad gladine. Ptice je poznal po petju in perju in se je od marsikaterega pastirja razlikoval le v toliko, da krilatim pevcem ni storil nikoli nič žalega. Drugače pa, ej, kdor je bil pastir, se ni rad zameril Toncu! Njegova pest je bila kakor kamen in komur so kdaj Tončevi prsti rili po laseh, je potlej najmanj štirinajst dni hodil gola glava, tako ga je vse bolelo.

Radi plezalske spretnosti in svoje bojevitosti je moral Tonc doma preslišati nekatero gorko in tudi brezovka je pod vodstvom očeta ve in materine roke večkrat tipala

po njem, tovariši pa so ga močno cenili in se ga tudi primerno bali. V pastirskem stanu tedaj ni doživljal omembe vrednih neprilik, zato pa je bila njegova šolarska slava bolj trnjeva. Že sama okolnost, da je moral po toliko ur na dan mirno presedeti v klopi, ga je navdajala z žalostjo. Žalosten pa Tonc ni bil rad in si je zato v šoli pomagal, kakor je vedel in znal. Zdaj je prinesel s seboj iz vrbovega lubja urez zano piščal, zdaj iz smrekove skorje zvito trobento, pa je sredi najbolj skrbne učiteljeve razlage zapiskal ali zatrobil, da je takoj ves razred bušil v smeh. Tudi Tonc sam se je smejal in se mu je zdelo, da je učitelju in sošolcem napravil veliko uslugo, ko jim je tako na lepem preskrbel malo razvedrila. Gospod učitelj pa je bil drugih misli in je čez očala jezno pogledal dečka:

»Tonc, prinesi svoje umetniije sem!«

Tonc vstane in strahoma nese piščalko ali trobento ter jo že od daleč položi na mizo pred učitelja, pa nekam čudno se mu mudi nazaj v klop. Po razredu še vedno odineva smeh, dokler učitelj osorno ne zapove:

»Mir!«

Deca utihne in Tonc cvileče za-
javka: »Aj, aaaiij...!«

Učiteljeva levica se je pretesno
oprijela dečkovega ušesa, desnica
pa hkrati sega po dolgi palici:

»Ali boš še kdaj?«

Tonc ne laže rad in si tudi ne
upa obljubiti nič takega, kar brž-
čas ne bo mogel izpolniti, zato tudi
na učiteljevo vprašanje le previd-
no odkima in zopet zjavka.

»V kot!« pokaže gospod učitelj,
a Tonc je zopet zadovoljen, ko za-
čuti, da sta obe ušesi res svobodni.
Kmalu pozabi bolečine in se skri-
vaj namuzne zdaj temu, zdaj one-
mu v razredu, kakor da bi ga hotel
opomniti:

»Ali nisem lepo zapiskal?«

Otroci se zahihitajo, a za učite-
ljevimi očali se jezno zabliška:

»Tonc, klečati!«

In Tonc že kleči. Malo ga je sram,
malo ga začno tudi boleti kolena,
pa zopet ne more mirovati. Naj se
gospod učitelj še tako trudi, je vse
zaman: učencem se zdi mali bolj
zanimiv nego vsa učenost.

»Zdaj mi je pa že dovolj!« se
razsrdi gospod učitelj. »Do jutri
boš za kazen stokrat napisal: V
šoli moram biti priden in
miren. Razumeš?«

Tonc prikima.

»V klop!« ukaže nato gospod učitelj.

Na vrsti je računstvo. Naštevanka
dela kuštravim učenjakom hu-
de preglavice, Toncu najhujše. Ka-
korkoli zasuče številke, se mu ne
nafeje prav.

»Za norčije si dober, naštevanka
ti pa ne gre!« stopi gospod učitelj
k dečku. »Kje imaš računico?«

Tonc izvleče zamaščeno in mo-
čno razcefrano knjigo iz torbe.

»Kje si pa to ujel? Ali si znoj
otiral z njo?«

Tonc se zasmije in odkima.

»Pa vendar...«

»Nisem,« meni deček. »Prej jo je
imela moja sestra, še prej pa sta-
rejši brat...«

»Potem je res odslužila svoj rok.
Ali bi se naučil naštevanke, ako bi
imel novo knjigo?«

»Nemara bi se pa res...« kima
Tonc, gospod učitelj pa vzame iz
omare čisto novo računico in jo po-
kaže vsemu razredu:

»Ta bo odslej Tončeva. Boste vi-
deli, kako bo jutri znal naštevanke.
Vse vas užene v kozji rog!«

Tonc je vesel in ponosen. Kar
zapiskal bi, ako bi še imel piščal-
ko.

»Kazen pa moraš kljub temu na-
pisati.«

»Bom«, kima mali in vzlic kazni
ta dan veselo odhaja iz šole.

»Ali vidite, kaj sem dobil v šoli?«
se brž postavi doma z novo raču-
nico.

»Kaj si bil res tako priden?« se
hkrati začudita mati in oče, a sinko
se le namuzne, češ:

»Sam sebe ne morem hvaliti, a
novo računico sem le dobil.«

Pa je Tonca čakalo tudi doma
veselo presenečenje: oče je bil po-
poldne kupil oslička, češ:

»Za krmo ni izbirčen, kaj malega
bomo pa že kar lahko pripeljali z
njim.«

Kakor je sinko zaslišal novico,
je moral takoj v hlev. Sivi dolgo-
uhec si je pazljivo ogledoval mla-

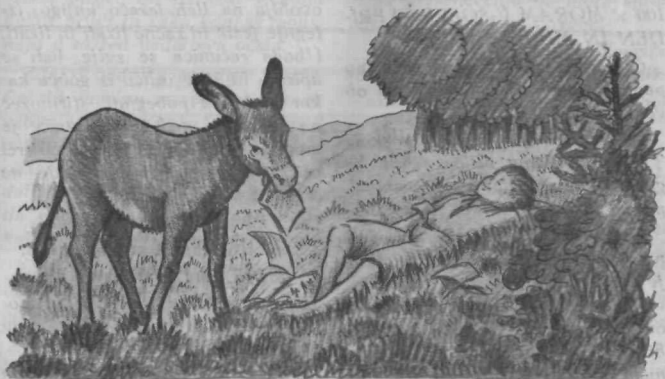
dega obiskovalca in je kmalu za dovoljno zarigal, češ:

»S temle se bova pa menda dobro razumela.«

Tudi Tonc je bil vesel in je takoj prosil očeta, da bi smel zjutraj s čredo še osla odgnati na pašo.

»Če ti le ne bo preveč nagajal.«

Doma je našel za omaro velik kos blede rjavega papirja, ki je v njem mati prinesla zavitega nekaj blaga iz trgovine. S pipcem bo papir na paši lepo obrezal in se kar lotil pisanja. Kako je že naročil gospod učitelj? Aha : Stokrat — moram — v šoli biti priden in miren.

»Oh, saj bo priden«, je bil pastir tako navdušen za novega člana svoje črede, da mu oče ni mogel odreči prošnje.

Zvečer ni mogel misliti niti na šolo niti na kazen. Malo je manjkalo, da po večerji ni kar za mizo zadremal, a zjutraj je bil prvi na nogah. Ko je gnal na pašo, je stopal poleg oslička in se je oziral na desno in levo, kje bi ugledal tovariša-pastirja in mu brž pokazal knjigo in sivca. Vzel je namreč na pašo s seboj tudi šolarsko torbo, ker je bil trdno sklenil, da se bo res naučil naštevanke in tudi napisal kazen. Na vse zadnje je gospod učitelj le dober človek in mu Tonc že mora privoščiti malo veselja.

Pa naj bo, če res mora biti! Ko napiše, se takoj loti naštevanke. Tokrat hoče Tonc pokazati, da je korenina.

Jutro je jasno in sonce začne kmalu močno pripekati. Živina išče sence in v čredi je najbolj potrpežljiv novi sivec, ki pridno muli travo okrog Tonca.

»Najprej kazen!« si prigovarja pastir, razgrne papir na veliko skalo in ga skrbno obreže. Potem premišljuje. Stokrat napisati toliko besedi, to bo trajalo. Kaj, ko bi se prej malo lotil naštevanke? Nema-ra mu med učenjem šine kaj pametnega v glavo.

Začne se učiti in mu izprva gre kakor namazano, polagoma pa se

mu začne zatikati in številke se zopet prekucujejo po svoje kakor v šoli, kadar ga gospod učitelj ne nadoma pokliče pred tablo. Tedaj pa, ej, sredi nejevolje se zablisne Toncu pametna misel! Kazen bo napisal, pa še kako urno jo bo.

Naglo razgrne papir in se loti: 100 × MORAM V ŠOLI BITI PRIDEN IN MIREN.

Črke so velike in se košatijo po papirju kakor županova krčma ob veliki cesti.

»Juhuhu!« od veselja poskoči Tonc in objame osliča. »Ako se gospod učitelj zdaj ne bo smejal, potem mu sploh ni več pomoči.«

Deček zgane papir, ga previdno položi v torbo, vse skupaj pa skrije pod skalo in se zopet loti naštevanke. Ako bi ne bil tako trdno obljubil in bi ne imel nove knjige, bi zdajle že rajši legel v senco in malo oponašal skobca ali kragulja, tako mu pa res ne kaže nič drugega kakor vztrajati. Uči se in uči, sonce pripeka, živina polega v sencu, le prijazni oslič se še pase blizu pastirja.

»Tebi je lahko«, vzdihne Tonc, »ko ti ni treba znati naštevanke.«

In sivi četveronožec dvigne glavo, malo postrize z ušesi in krepko zariga. Deček se smeje, brblja in ponavlja številke, a bolj ko ponavlja, manj mu ostane v glavi te bridke učenosti. Samo oči so bolj in bolj trudne in veke so kakor svinčene.

Po zraku se tiho spreletavajo metulji, tu, tam pribrunda mimo čmrlj, nekje šume divje čebele, okrog govedu brenče brenclji, Tonc

pa občuti vse le kakor daljno, čudovito pesem, ki ga boža in boža, dokler ne omahne v travo. Računica obleži kraj njega, on pa hodi v sanjah že bogve kje. Kadar ga po boža veter, se nasmehne v snu. Si vec ga gleda, malo zariga, se malo prestopi in pride bliže. Previdno ovohlja na tleh ležečo knjigo, iztegnje jezik in začne lizati in lizati. Uboga računica se zvije, listi se upirajo in štrle osliču iz gobca kakor bi hoteli pobegniti, štirinožec pa stiska in stiska in računice je zmeraj manj. Od nekod prifrči ptička, božja pastirička, sede na trato in trese repek:

»Ci ci, kaj se pa tukaj godi?«

Osel jo gleda in striže z ušesi:

»Kaj to spet tebe skrbit!«

In zadnje noge še privzdigne, poskoči in Toncu junaško zariga prav na uho.

»Oho«, se vzdrami pastir. »Sem malo zaspal. Kako je gorko!«

Ofira si znoj in pomane oči. Kje je računica? Joj in prejoj, le majhen vogal je še oslu iz gobca molil!

Tonc jokaje plane na osla, toda vsa urnost ne pomaga nič: v roki mu ostane komaj vogalček še pravkar tako lepe računice.

»Ali pojdeš zdaj ti mesto mene v šolo? Odkod naj ti vtepem naštevanko v glavo?!«

Vprašanje je za osliča pretežavno in se niti noče truditi z odgovorom, ampak samo malo ošvrkne z repom na desno in levo, pa jo ucvre lepo v senco.

»Kaj bo, kaj bo?« ugiblje Tonc, vzame torbo izpod skale in skrije ostanek računice vanjo. Ko profi

poldnevu žene živino domov, se mu zdi, da se pot kar sama od sebe krajša, ko pa se celo napoti v šolo, se mu od same groze in skrbi kar bliska pred očmi.

Kaj bo, le kaj bo?

»Ali znaš naštevanko, Tonc?« vrišče otroci, on pa sedi v klopi kakor pribit in čaka, kdaj se zablisnejo v razred učiteljeva očala.

Zdaj. S hodnika se oglase koraki. Čebelji šum po razredu utihne, že vstopi gospod učitelj. O, ne gospod učitelj, ampak sam gospod šolski nadzornik in šele v spoštljivi razdalji za njim učitelj. Toncu se zdi, da bo moral umreti in glava mu kakor utež omahne na prsi.

»Zdaj ni več rešitve«, zadrhti po vsem životu, ko zasliši učiteljev glas:

»No, Tonc, si napisal kazen? — Pokažil!«

Roka brska po torbi, se dotakne skrbno zganjenega papirja, v prstih pa ni toliko moči, da bi ga prijeli.

»No, Tonc, ali žgance mešaš?!«

Hej, kako so lica rdeča in kako polzi po čelu znoj! Kakor bi nosil težko klado, se pastir počasi pomiže ka proti odru.

»Le pokaži, le ...«

Deček iztegne roko in odreveni, ko začne gospod učitelj razgrinjati njegovo mojstrovino. Oba gospoda ostrmita. V razredu je tiho kakor v grobu. Gospod učitelj čita:

»100 × moram v šoli biti —«

Gospod nadzornik prasne v smeh, gospod učitelj pa, kakor tigr:

»Kaj, Tonc, paglavec, ali se tako zahvaljuješ za dobroto?! Kje imaš računico? Pokaži jo!«

Pastir kakor pod težkim križem leze v klop in spet brska po torbi. Končno se vrne z ostankom računice v roki k učitelju, ki od samega presenečenja ne more spravit nobenega glasu iz sebe.

»Tako majhno računico imaš?« se zavzame tudi gospod nadzornik.

»Včeraj je dobil novo«, si opomore učitelj.

»Pa — mi — jo — je —«

»Kaj jo je? Kdo?« si gospod nadzornik pogladi osivele brke.

»Mi jo je — na paši — naš osel pojedel!« zatuli Tonc in si z rokavom briše solze, po razredu pa zaori tak vrišč smeha in hihitanja, da se tresejo šipe v oknih. Tudi oba šolska gospoda se smejeta in nazadnje prevzame dobra volja še Tonca, ki začne upati, da morda le ne bo tako hudo kakor je pričakoval.

»Kako še to«, povzame slednjič nadzornik, »da osel tudi tebe ni pohrustal?«

Tonc ga zaupljivo pogleda:

»Ker se je bal ...«

»Česa?«

»Da bi bila potlej kar dva skupaj«, nedolžno odvrne pastir.

Pa so se zopet vsi zasmejali in je gospod učitelj pozabil na kazen, gospod nadzornik pa na izpraševanje, a za Tonca je ostal to edini šolski dan, ki se ga še danes spominja z veseljem.

Ne verjamete? Ej no, sicer mi pa ne bi bil pravil te zgodbe!